

INCIPIT EPISTOLA ALEXANDRI PAPAE AD UNIVERSOS ORTHODOXOS 27v
UBIQUE CONSTITUTOS DIRECTA DE SACERDOTIBUS NON VEXANDIS
NEC SCRIPTIS AB EIS PER METUM AUT ALIQUAM FRAUDEM EXI-
GENDIS ET DE PASSIONE DOMINI IN CONSECRATIONE CORPORIS
5 EIUS MISCENDA ET AQUA CUM SALE POPULIS BENEDICENDA ET
FIDE SANCTAE TRINITATIS.

Alexander episcopus omnibus orthodoxis per diversas provincias Christo do- 1
mino famulantibus.

Cogitantibus nobis metum divini iudicii, fratres carissimi, et post vitam hanc
10 unumquemque, prout gesserit, recepturum, quid veniat in querelam, tacere non
licuit, sed nobis oqui necessitas imperavit dicente propheta: Exalta ut tuba vocem
tuam, et cui omnium ecclesiarum commissa est cura, si dissimulem, audiam do-
mino dicente: Reiecistis mandatum dei, ut traditiones vestras statuatis. Quid enim
15 aliud est reicere mandatum dei quam privato consilio, iudicio humano novis rebus
constituendis liberius delectari? Unde et alibi scriptum est: Ne transgrediaris ter-
minos antiquos, quos posuerunt patres tui. Terminos indubitanter transgreditur,
qui statuta patrum postponit atque confundit.

Pervenit namque ad conscientiam apostolicae sedis, quod nonnulli sint tam 2
stolidi, qui dominica praecepta et apostolorum eorumque successorum statuta
20 minime observent et eos, de quibus dominus ait: Qui vos tangit, tangit pupillam
oculi mei, non solum tangere minime dubitant, sed etiam persequi non formidant.
Et licet nos persequantur, quia nec nos sine illis, nec illos sine nobis persequi
possunt, quoniam illius sumus discipuli, qui animas pro fratribus praecepit po-
nere, tamen eis pericula et perditiones eorum non sumus ausi celare, ne prophe-
25 tica, quod absit, damnemur sententia, quae ait: Si annuntiaveris iniquo iniquita-
tem suam, animam tuam liberasti. Si autem non annuntiaveris ei, sanguinem eius
de manu tua requiram.

Est etiam et hoc ad hanc sanctam perlatum sedem, quod pudet dicere, et non 3
solum sacerdotali, sed etiam omni christiano nomini est inimicum, id est, quod
30 nonnullos episcopos vel sacerdotes aut metu compellunt aut vi extorquent aut
fraude decipiunt, aliquas confessionis suae in alteram partem quam debeant, aut
pro suarum non requisitione rerum, aut, quod deterius est, alieni erroris secta
scripturas facere et propriis manibus roborare et coram populis recitare atque
confiteri. Aliquos dicunt carceribus et ergastulis recludi, ut saltem his territi insi-
35 diis devient domini sacerdotes et suis faveant voluptatibus.

Relatum insuper est ad huius sanctae et apostolicae sedis apicem, cui summa- 4
rum dispensationes causarum et omnium negotia ecclesiarum ab ipso domino
tradita sunt quasi ad caput ipsoque dicente principi apostolorum Petro: Tu es Pe-
trus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, quod quidam aemuli
40 Christi eiusque sanctae ecclesiae insidiatores, sacerdotes dei ad iudices publicos
accusare praesumant, cum magis apostolus christianorum causas ad ecclesias
deferri et ibidem terminari praecipiat.

Taliter praevaricantes praevaricaverunt in deum suum, et non oboediunt prae- 5
cepta eius, de quibus dominus per prophetam Oseae loquitur dicens: Quasi vaccae

3 SCRIPTIS] corrected from SCRIPTISTIS   11 nobis] nobis vobis   17 patrum] est follows,
canceled   postponit] corrected from praeponit   28 Est] corrected from Et si   32 requisitione]
corrected from requisione

lascivientes declinaverunt et dilexerunt afferre ignominiam protectoribus suis. Et idem: Vae eis, quoniam recesserunt a me, vastabuntur, quia praevaricati sunt in me, et ego redemi eos, et ipsi locuti sunt contra me mendacia et non declinaverunt ad me in corde suo, sed ululabant in cubilibus suis, super triticum et vinum ruminabant et recesserunt a me. Ego erudivi et confortavi brachia eorum, et in me cogitaverunt maliciam. Reversi sunt, ut essent absque iugo, facti sunt quasi arcus dolosus. Abiciet eos dominus, ait idem propheta, quia non audierunt eum, et erunt vagi in nationibus.

- 6 De his enim clericis vel laicis, qui episcopos vel reliquos sacerdotes prius tam
28r ad primates eorum quam ad reliquos accusant iudices, quam auribus eorum, a quibus se laesos aestimant, inculcent, ut ab eis aut ius suum aut iustam recipiant apologiam, item per eundem ait dominus prophetam: Audi, domus Israel, et ausculta, domus regis, et attendite, sacerdotes, quia vobiscum iudicium est, quoniam laqueus facti estis speculationem et rete expansum super Tabor, victimasque declinastis in profundum. Et ego eruditor omnium vestrum. Et alibi: Omnes calefacti estis quasi clibanus, quia devoratis iudices vestros.
- 7 Ipsi enim declinant victimas domini in profundum, qui eos devorant vel iniusto lacerant, qui oculi domini dicuntur. Nam si modo quisquam principis saecularis oculos laceraret aut amoveret, esset reus criminis maiestatis an non? Profecto aut morti traderetur aut perpetua notaretur infamia. Si pro saeculi potestatibus tales ab hominibus fiunt, quid pro his fieri putatis, de quibus dominus ait: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. Procul dubio hi, qui eos persequuntur et amovere nituntur iniuste contra apostolicam auctoritatem, si a morte prohibentur dicente domino: Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur et vivat; perpetua tamen notantur infamia et exilio digni iudicantur finitimo, de quibus a temporibus apostolorum et infra ista tenemus atque decreta habemus:
- 8 Eorum accusandi episcopos vel testificandi in eos vocem obstruimus, quos non humanis, sed divinis actibus mortuos esse scimus, de quibus dominus loquitur per eundem prophetam: Calumnia patiens fractus est iudicio, quoniam coepit abire post sordem, et ego quasi tineam Ephraim et quasi putredo domui Iuda, et vidit Ephraim languorem suum et Iudas vinculum suum et abiit Ephraim ad Assur et misit ad regem ultorem, et ipse non poterit sanare vos nec solvere a vobis vinculum. Qui enim sacrilega persuasione persequuntur et lacerare nituntur episcopos vel eos, qui domino recte sacrificant, indubitanter eum persequuntur et dilaniant, cuius vice funguntur, unde ait dominus per Ioel prophetam: Numquid ultionem reddidistis mihi? Et si ulciscimini vos contra me, cito, velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum. Et per Amos prophetam dominus inquit: Quis sapiens, et intelleget ista, intellegens, sciet haec? Quia rectae viae domini, et iusti ambulabunt in eis, praevaricatores vero corruent in eis. Et ipsa per se veritas ait: Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit.
- 9 His et aliis fulti quamplurimis dominicis praeceptis, vetantes hominum perditiones cum omnibus huius sanctae sedis, quam dominus caput totius ecclesiae constituit, membris talia fieri prohibemus, ne confundatur populus domini in aeternum. Nam et a praedecessoribus nostris inhibitum legimus, ut nemo contristet doctores neque accusationem adversus eos suscipiat. Ipse namque princeps apostolorum in ordinatione beati Clementis populum instruens ait: Quicumque contristaverit doctorem veritatis, peccat in Christum et patrem omnium exacerbat

deum, propter quod vita carebit. Et doctor gentium inquit: Si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spiritales estis, sustentate illum in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne et tu tempteris. Alter alterius onera portate, et sic
95 adimplebitis legem Christi.

Has considerantes pietates et pericula vitantes animarum una cum omnibus domini sacerdotibus, qui nobiscum in hanc sacram convenerunt urbem, et cum omnibus huius capitis membris, sicut a beatis apostolis et a reliquis sanctis patribus ac successoribus eorum accepimus, statuentes decernimus omnes, qui sanctos
100 patres persecuntur aut amovere vel dilacerare manifeste nituntur, infames esse et alienos a liminibus ecclesiae usque ad satisfactionem fieri, quia sic odit deus eos, qui adversus patres armantur ut patrum invasores vel destructores, qui ideo infames efficiuntur, quia patres persequuntur. Quod, si nec loqui eis licet, quibus doctores summi, quos episcopos vocamus, propter eorum scelera adversantur, quanto magis eis, quid eos infestantur, nec consentiendum est nec loquendum, ne
105 participes eorum inveniantur sceleribus, quia non solum, qui faciunt, sed, qui consentiunt facientibus, rei sunt. Unde et beatus princeps apostolorum Petrus in ordinatione sancti praedecessoris nostri Clementis instruens clerum et populum ait: Si inimicus fuerit Clemens alicui pro actibus suis, vos nolite expectare, ut ipse vobis dicat: Cum illo nolite amici esse, sed prudenter observare debetis et voluntati eius absque communicatione obsecundare et avertere vos ab eo, cui ipsum sentitis aversum, sed nec loqui his, quibus ipse non loquitur, ut unusquisque, qui in culpa est, dum cupit omnium vestrum amicitias ferre, festinet citius reconciliare ei, qui omnibus praeest, et per hoc redeat ad salutem, cum
110 oboedire coeperit monitis praesidentis. Si vero quis amicus fuerit his, quibus ipse non loquitur, unus est et ipse ex illis, qui exterminare dei ecclesiam volunt et, cum corpore vobiscum esse videatur, mente et animo contra vos est, et est multo nequior hostis hic quam illi, qui foris sunt et evidentiter inimici sunt. Hic enim per
115 amicitiarum speciem, quae inimica sunt, gerit et ecclesiam dispergit ac vastat.

Similiter si huiusmodi personis quaedam scripturae quoquomodo per metum aut fraudem aut per vim extortae fuerint, velut se liberare possent, quocumque ab eis conscriptae vel roboratae fuerint ingenio, ad nullum eis praeiudicium aut nocumentum provenire censemus neque ullam eis infamiam vel calumniam aut a suis sequestrationem bonis umquam auctore domino et sanctis apostolis eorumque successoribus sustinere permittimus. Confessio vero in talibus non compulsata, sed spontanea fieri debet ipso attestante, qui ait: Ex corde enim procedunt homicidia, adulteria, fornicationes, blasphemia et cetera, quae sunt ad haec pertinentia, nec tantum attendenda sunt, quae fiunt, quantum, quo animo fiunt, quorum exempla, si omnia scribere coeperimus, ante dies quam exempla deficient. Unde et
125 illud est, quod dominus ad munera Abel respexit et non ad Cain, quia magis intendit ad offerentis animum quam ad ea, quae offeruntur. Inde et dominus per prophetam inquit: Dominus scit cogitationes hominum. Et per Oseae ait: In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum domini, et reliqua. Et dominus in evangelio inquit: Tu autem, cum oraveris, intra in cubiculum et clauso ostio ora patrem tuum. Omnis enim confessio, quae fit ex necessitate, fides non est. Et
130 apostolus ait: Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Amplius autem respicit deus ad cogitationes et spontaneas voluntates, quam ad actus, qui per simplicitatem aut per necessitatem fiunt. Confessio vero

non extorqueri debet in talibus, sed potius sponte profiteri. Pessimum est enim de suspicionem aut extorta confessione quemquam iudicare, cum magis inspector cordis sit dominus quam operis, et potius requirit cogitationes puras et voluntates bonas quam labia mendacia. Unde et dominus per prophetam loquens ait: Populus iste labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. Peius malum fore non aestimo quam christianos suis invidere sacerdotibus. Novit enim dominus, qui sunt eius. Non potest autem humano condemnari examine, quem deus suo reservavit iudicio. Si omnia namque in hoc saeculo vindicata essent, locum divina non haberent iudicia. 140

12 Quod autem ad alios iudices prius non debeant quam ad sacerdotes vel actores ecclesiae accusare, ita a tempore apostolorum et infra observatum et definitum invenimus. Si quis erga episcopum vel actores ecclesiae quamlibet querelam habere iustam crediderit, non prius primates aut alios adeat iudices, quam ipsos, a quibus se laesum aestimat, conveniat familiariter, non semel, sed saepissime, ut ab eis aut suam iustitiam accipiat aut excusationem. Si autem secus egerit, ab ipsis et ab aliis communione privetur tamquam apostolorum patrumque aliorum contemptor, de quibus ait propheta: Erunt quasi non sint, et peribunt viri, qui contradicunt vobis. 150 155

13 In sacramentorum quoque oblationibus, quae inter missarum solemnium domino offeruntur, passio domini miscenda est, ut eius, cuius corpus et sanguis conficitur, passio celebretur ita, ut repulsis opinionibus superstitionum panis tantum et vinum aqua permixtum in sacrificio offerantur. Non debet enim, ut a patribus accepimus et ipsa ratio docet, in calice domini aut vinum solum aut aqua sola offerri, sed utrumque permixtum, quia utrumque ex latere eius sua in passione profluxisse legitur. Ipsa vero veritas nos instruit calicem et panem in sacramento offerre, quando ait: Accipit Iesus panem et benedixit deditque discipulis suis dicens: Accipite et manducate, hoc est enim corpus meum, quod pro vobis tradetur. Similiter, postquam cenavit, accepit calicem, dedit discipulis suis dicens: Accipite et bibite ex eo omnes, quia hic est calix sanguinis mei, qui pro vobis fundetur in remissionem peccatorum. Crimina enim atque peccata oblatiis his domino sacrificiis delentur, idcirco et passio eius in his commemoranda est, qua redempti sumus, et saepius recitanda atque haec domino offerenda. Talibus hostiis delectabitur et placabitur dominus et peccata dimittit ingentia. Nihil enim in sacrificiis maius esse potest quam corpus et sanguis Christi, nec ulla oblatio hac potior est, sed haec omnes praecellit. Quae pura conscientia domino offerenda est et pura mente sumenda atque ab omnibus veneranda. Et sicut potior est ceteris, ita potius excoli et venerari debet. Aquam enim sale conspersam populis benedicimus, ut ea cuncti aspersi sanctificentur ac purificentur, quod et omnibus sacerdotibus faciendum esse mandamus. Nam si cinis vitulae aspersus populum sanctificabat atque mundabat, multo magis aqua sale aspersa divinisque precibus sacrata populum sanctificat atque mundat. Et, si sale asperso per Heliseum prophetam sterilitas aquae sanata est, quanto magis divinis precibus sacratus sterilitatem rerum aufert humanarum et coinquinos sanctificat et purgat, et cetera bona multiplicat, et insidias diaboli avertit, et fantasmatis versutiis hominem defendit? Nam si tacitione fimbriae vestimenti salvatoris salvatos infirmos non dubitamus, quanto ma- 160 165 170 175 180

151 iustam] *corrected from* iustum   153 eis] *corrected from* eos   aut²] *added*   155 contemptor] *corrected from* contemptores   173 haec] *corrected from* hae   179 sterilitas] *corrected from* sterelitas   180 sterilitatem] *corrected from* sterelitatem   aufert] *corrected from* offert   181 coinquinos] *corrected from* conquinatis   183 vestimenti] *corrected from* vestimenta

185 gis virtute sacrorum eius verborum divinitus sacrantur elementa, quibus sanitatem
 corporis et animae humana percipit fragilitas. His ergo et aliis instructi documen- 29r
 tis vota singulorum domini sacerdotes respicite et virtute spiritus sancti divinis
 precibus per ministerium vobis divinitus collatum perficere certate. Elementa
 quoque, tam ea, quae praediximus, quam cetera divinis apta usibus et humanis
 190 necessaria infirmitatibus sacratae, infirmos curate et cetera, quae ad vos pertinent,
 diligenter perficite. Ipse enim salvator tribuendo nobis exemplum discipulis suis
 ait: In nomine meo daemonia eicite, infirmos curate, aegros sanate, leprosos mun-
 date, et cetera. Super infirmos etiam manus inponite, et bene habebunt.

Fidem quoque sanctae trinitatis sic docendam a patribus accepimus, vobisque 14
 tradendam subditis destinamus. Isaias namque propheta ait: Vidi dominum Sa-
 195 baoth sedentem super thronum excelsum, et seraphim stabant in circuitu eius, sex
 alae uni et sex alae alteri, duabus velabant faciem, et clamabant ad alterutrum
 dicentes: Sanctus, sanctus, sanctus dominus deus Sabaoth. Si trinitas non est,
 quare tertio sanctus dixerunt? Aut si unitas non est, quare sub trina repetitione
 unum deum ac dominum intimarunt? Si trinitas non est, cur in Geneseos dicitur:
 200 Dixit deus, fecit deus et benedixit deus? Si unitas non est, quare tertio dixit deus,
 et deos plurali numero non commendavit? Si trinitas non est, quare in Exodo dic-
 tum est tertio: domine, domine, domine miserator et misericors? Si unitas non est,
 quare dum tertio domine diceret, postea miserator singulariter dicit, et non mise-
 ratores, ut plures ostenderet, intimavit? Si trinitas non est, cur Abraham ad ilicem
 205 Mambrae sedens tribusque occurrens uni domine dixit, et non, ut viderat, tribus
 salutationis obsequium reddidit? Si unitas non est, quare cum Moysi deus Abra-
 ham et deus Isaac et deus Iacob, tertio diceret unitatem ostendens, hoc mihi no-
 men est, dixit, et non, haec sunt nostra nomina, designavit? Si trinitas non est,
 quare David tertio dixit: Benedicat nos deus, deus noster, benedicat nos deus? Si
 210 unitas non est, quare, cum deum tertio nominasset, benedicat dixit, et non benedi-
 cant adiunxit? Si trinitas non est, cur Isaias denuo dicit: Dominus deus Sabaoth,
 deus Israel, qui sedes super cherubim? Si unitas non est, quare qui sedes dixit et
 non qui sedetis adstruxit? Si unitas non est, quare in Regnorum libro dicitur: Do-
 minus, omnipotens, rex Israel, sermones tui fideles sunt? Si unitas non est, quare
 215 tui dicitur et non vestri potius intimatur? Si trinitas non est, cur in psalmo LVIII
 cantatur: Domine deus virtutum, deus Israel, intende ad visitandas omnes gentes?
 Si unitas non est, quare intende posuit et non intendite, ut praedicatus est, intima-
 vit? Si trinitas non est, quare in Apocalypsi tertio dixit: Sanctus dominus deus
 omnipotens, qui est et qui erat? Si unitas non est, quare non qui sunt et non qui
 220 erat pluraliter designatur? Si trinitas non est, quare in Deuteronomio dictum est:
 Dominus deus tuus misericors est et audiet vocem tuam? Si unitas non est, quare
 audiet posuit, et non audient intimavit? Si trinitas non est, quare in Iesu Nave
 dicitur libro: Dominus deus deorum est? Si unitas non est, quare est dixit, et non
 sunt more locutionis induxit? Si trinitas non est, quare Helias orando: Domine,
 225 domine deus Israel ostende, quia tu es deus meus dixit? Si unitas non est, quare
 ostende et non ostendite posuit? Si trinitas non est, cur Mardocheus orando: Do-
 mine, domine, deus omnipotens, omnia in potestate tua sunt, dixit? Si unitas non
 est, quare in tua posuit et non in vestra signavit? Si trinitas non est, cur etiam
 Judith orando dixit: Domine, domine, deus omnium virtutum, respice in oratio-

188 cetera] *corrected from* etera 188–189 divinis ... cetera] *added in lower margin* 193 Fidem]
marginal rubric: De trinitate et unitate 203 diceret] *et follows, canceled* 205 uni] *corrected from*
uno 210 nominasset] *corrected from* nominans sed 213 in Regnorum] *omitted* 224 more] *corrected*
from maiore 227 sunt] *added* 228 signavit] *corrected from* signaverit

nem meam? Si unitas non est, quare respice et non respicite designavit? Si trinitas non est, quare in Hieremia dicitur: Domine deus vester, deus verax est? Si unitas non est, quare verax est dixit et non veraces potius intimavit? Si trinitas non est, cur in Apocalypsi scriptum est: Dominus deus et spiritus prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis, quae oportet fieri cito? Si unitas non est, quare, cum patrem et filium et spiritum sanctum nominasset, misit dixit et non miserunt sub praetextato trium personarum et nominum introduxit? Si trinitas non est, quare in Deuteronomio dicit: Dominus deus vester, hic est deus? Si unitas non est, quare hic est dixit, et non hi sunt plurali numero designavit? Si trinitas non est, quare in eodem dicitur libro: Dominus deus tuus, deus magnus et potens est? Si unitas non est, quare magnus et potens pluraliter nominatur? Si trinitas non est, cur Tobi cum filium suum in Rages civitatem cum Raphael angelo mitteret, benedicens eos ita dixisse docetur: Deus Abraham et deus Isaac et deus Iacob ipse impleat benedictionem suam in vobis? Si unitas non est, quare ipse impleat dixit, et non ipsi impleant intimavit? Postremo si trinitas non est, quare dominus discipulos suos in nomine patris et filii et spiritus sancti universas gentes posuit baptizare? Si unitas non est, quare in nomine dixit, et non in nominibus praeci-
piendo perdocuit? Si trinitas non est, quare Paulus apostolus ait: Ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia? Si unitas non est, quare ex ipso posuit et non ex ipsis adstruxit? Si enim certo certius volueritis unitatem trinitatis agnoscere, a saepe dicto doctore gentium apostolo potestis universa condiscere et sequi catholicam fidem, et horum respuere pravitatem. Gratia domini nostri Iesu Christi, inquit, et caritas dei et communicatio spiritus sancti ipsa est patris et filii et spiritus gratia, et sic fidem sanctae trinitatis et intellegere et docere domino adiuvante pleniter potestis.

15 Idcirco ergo, carissimi, fidei regulas iuxta huius epistolae finem posuimus, ut in eius confessione fideliter perseveremus et domino auxiliante bonam finem habere mereamur. Quicumque ergo voluerit esse amicus saeculi huius, inimicus dei constituitur. Aut putatis, quia inaniter scriptura dicit: Ad invidiam concupiscit spiritus, qui habitat in vobis? Maiorem autem dat gratiam, propter quod dicitur: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Subditi igitur estote deo, resistite autem diabolo, et fugiet a vobis. Appropinquate domino, et appropinquabit vobis. Emundate vobis manus, peccatores, et purificate corda, duplices animo. Miseri estote et lugete et plorate, risus vester in luctum convertatur et gaudium in merorem, humiliamini in conspectu domini, et exaltabit vos. Nolite detrahare alterutrum, fratres mei, quia, qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi et iudicat legem. Si autem iudicas legem, non es factor legis, sed iudex. Unus est enim legislator et iudex, qui potest perdere et liberare. Tu autem, quis es, qui iudicas proximum? Agite nunc, divites, plorate ululantes in miseriis vestris, quae advenient vobis. Divitiae vestrae putrefactae sunt et vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Aurum et argentum vestrum eruginabit, et erugo eorum in testimonium vobis erit, et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus. Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras. Qui fraudatus est a vobis, clamat, et clamor eorum in aures domini Sabaoth introivit. Epulati estis super terram et in luxuriis enutristis corda vestra in die occisionis adduxistis. Occidistis iustum, et non restitit vobis.

246 nominibus] corrected from omnibus 251 pravitatem] corrected from parvitatem 256 voluerit] a second voluerit follows, canceled 269 eruginabit] corrected from eruginavit 270 manducabit] corrected from manducavit 273 luxuriis] corrected from luxoriis 274 restitit] corrected from resistit

275   Vae, fratres, his, qui vos tribulant, vos vero, quantum amplius tribulamini, tan-   16
tum purgatiores atque beatiores efficiemini, si tamen ipsa tribulatio patienter fue-
rit supportata. Unde ipsa veritas per se dicit: Beati, qui persecutionem patiuntur
propter iustitiam. Et alibi: Beati eritis, cum vos oderint homines et persecuti fue-
rint et eiecerint nomen vestrum tamquam malum. Gaudete in illa die et exultate,
280   quoniam merces vestra multa est in caelo.

    Data VIII Kl. Augusti Traiano et Heliano vv. cc. conss.

17